

Razvidno je torej, de je navadno béro stari fari, kjer se je dosihmal odrajtovala, vkrajšovati ali jo clo odreči, dokler ni odškodovanje v ti reči dognano, krivično djanje.

Zunaj domače fare so že ljudjé več lét z nekako nevoljo dolžno béro posebno šolnikam odrajtovali, kateri so mogli za eno pešico slabiga žita, ki je še včasi drugo béro pohabilo, nezmerno gerdih besedí preslišati; létas so se pa clo novih far in podfar nekteri ljudjé, ne rečem vsi (zakaj veči del jih je poštenih in razumnih) tako obnesli, de so kaplanam, še bolj pa šolniku béro odrekli, in ga obilno vtovorli z neobtesanostjo.

Nekteri ljudjé so res taki, de mislijo, ne le tlake in desetine prosti biti, temuč sploh vsiga, naj se že imenuje kakor koli se hoče, kar po davku diši. Ali bojo pa taki zares kdaj premožniši? Težko de! kér jim dvoje nesitljivih pijavk kri in muzeg, dušno in telesno moč neusmiljeno serka, ter jih za grob revšine zori, in ti pijavki ste: Napuh v obleki iz ptujiga blaga, katero je domače v nekterih krajih popolnoma zaterlo, in pa kerčme, ktere so jih že mnogo na beraško palico spravile, in se kaže, de jih bodo še več.

Kar pa béro tiče, se ne da tajiti, de jo je pobérati, práv sitna reč, posebno po ptujih farah in podfarah, kjer nekteri sirovi ljudjé ošabno s svojim nepriljudnim obnašanjem pobérače na grenko obvisnost preobčutljivo spolnujejo. Kér bi pa vender drugo, béro namestljivo plačilo serditi vihar časa spihati in zatreti utegnili, in kér večidel domači farmani svoji duhovšini in šolnikam spodobno béro z veseljem odrajtujejo: bi bilo želeti, de bi se, kadar se bo ta reč pretresati in določevati jela, na to gledalo, de bi za naprej sleherna fara in podfara le svojimu duhovnu in cerkveniku béro dajala. Kaplanam pa in šolnikam starih far, ki so v novih farah in podfarah revne bére s trudam in troškam iskati mogli, naj bi se od slej primerjeno odškodovanje spoznalo, katero bi se jim iz duhovske denarnice, ali pa od tistih duhovnov, kterim bi se zunaj navadne bére, semtertje prostovoljno vpejlane, tudi še stari fari dolžna béra prepustila, odrajtovati utegnilo.

S takim načinam bi se gotovo mnogoterim zopernostim, prepíram in clo krivicam v okom prišlo.

Podgrivarski.

Povedanje od slovenskiga jezika.

Spisal V. Vodnik.

(Dalje.)

Kader so Slovenci iz Azije, svoje zibéli, ven šli proti Evropi, niso bili sami, temuč je bila še le osnova štirih velikih jezikov vkup, to je Grégov, Latincev, Nemcov in Slovencev. *)

Počasi so več po sveti vidili, rodove gmerali, rodovi so med seboj blebetali, in se v besedah eden od družiga daljšali; tako dolgo, de je jezik 4 velike vérhe pognal: Grege, Latince, Nemce in Slovence. Timčasi so divji okol hodili, od lova, od zeliš se živili.

De so ti štirji verhovi iz eniga jezika, sam jezik razodeva; postavim Slovenec réče mati, Nemece Mutter, Greg meter, Latince mater. Mi pravimo miš, Nemece Mauss, Latince mus, Greg mys. Tako tudi: kluč, Schliefsel, clavis, klys; — jajce, Ey, ovum, oon; — sedim, sitze, sedeo, hiseo; — nov, neu, novus, neos — in tako naprej silno dosti drugeh besedi.

Gregi in Latini so bližej poldne ostali, Nemci in Slovenci so bolj proti polnoči od sonca naprej dèrli in se v sedajneh svojih deželah ulastili, živino pasli, éde varovali in zverine morili.

Počasi so zemlo perpravili za stanovitno prebivalše

in za nive; polsko delo se je začelo z delam hiše, s hišami zemle, last, pravice, oblast, kralstva in bolj uravnano zadržanje. Še dan današni vidimo, de človeški rod čedalej bolj v hribe léze, gošo trébi in rodovitno zemlo perdeluje.

Gregi in Latinci so per sred-deželnim morju proti poldne ostali: Nemci in Slovenci so v bol merzle gojzde proti polnoči svoje éde gnali; počasi se v jeziki ločili in sledni svojiga sebi naredili. Od tod pride, de v dosteh besedah enakost imamo; mi smo namreč ene dosti bližne žlahte, in ne smemo prepíra imeti, sebi lastiti, in si oponašati v tem, kar je mati obéma za delež pustila.

Nemece je pred Slovencev v Evropi naprej tišal, in še zdaj od Azije dalej stoji; Slovenec je zadej ostal, in je po teh deželah, katere smo uni dan imenovali.

Nemece poméni toliko, kar mutec. Slovenec gani zato mutca imenoval, kakor de bi ne znal govoriti, ampak zato, kér ga ni zastopil, in je bil Slovencev, kakor mutast, po tem, kader sta dalj časa razločena živéla in sledni svoj jezik razločila. Slovenci pak so se tako imenovali, ker so se med seboj zastopili, in si lahko eden drugimu slovo, to je besedo dajali, zakaj slova med vsim drugimi Slovenci pomeni besedo. *)

(Dalje sledi.)

Novice pripomočnice oživljeniga utonenca.

7. dan maliga serpana je v Radovniškim potoku pod Kernico za Kolonetam utonil 13. lét star Poglajev fantič. Urban Zupan, kajžar iz Kernice, 73 lét star mož, ga je z nevarnostjo svojiga življenja iz vode potegnili — tode vés mertev se je že vidil. Zdej pritèce Andrej Poklukar, gruntar iz Kernice, in ga za čné oživljati po poduku, ki ga je v Novicah bral, in po dolgim trudu je utonenca k življenju obudil. — Takó beremo v protokolu Radoljske kantonske gosposke 3. dan tega mesca, kteriga so nam nek gospod prijazno brati dali, lastne besede Andreja Poklukarja, ki je veselje doživel, človeka dozdevni smerti otéli.

Slovesnost v Tominu.

Pervi dan tega mesca je bil za veliko Tominsko tehtantjo vesel dan. Novoposvečeni duhovnik gosp. Michel Perdih je obhajal prvo mašo.

Narodna straža, ktera se je bila prostovoljno ponudila ta veseli dan po svoji moči imenititi, se je krasno oblečena zbrala pred grajšinskim poslopjem. Od gospoda Kožarja, vsim ljubeznjiviga kantonskiga komisarja, in pa od gosp. grajšinskiga oskerbnika, kterima je bil gosp. dohtar Battič, predstojnik straže, tisti dan vodstvo izročil, tukaj nekoliko pregledana in poskušana, se je lepo verstena ob desetih do hiše noviga mašnika med soglasnim godenjem stražne muzike podala, kjer je bila sprejeta od neštevilne množice veseliga ljudstva, — in potem v farovž. Navadna straža se je med tem tako razdelila, de je njeni s puškami orožjeni del vés čas svete maše z streljanjem slovil.

Med službo božjo je bilo milo viditi, kako se je pobožni duh na obrazu pričijočih oznanoval. Tukej bi bil hotel imeti sleparniga Rongeta in njegove zapeljive pomagače; — zastonj bi jo poskusili take kristjane motiti. Tukej bi bil hotel imeti tistiga debeloglavniga možaka, kteri je unidan na Dunajskim vseučilišu čez dohovne se rotil, — naj bi bil vidil, kako se je v „duhovski fabriki“ izbrihtani mladeneč, nekda tistiga možaka učene, pred oltarjem gospodovim lepo obnašal!

Po dokončani službi božji vzame narodna straža drugič noviga mašnika v sredo, in ga v lepim redu

*) De Vodnik pod imenam Slovencev tú sploh Slovence razume, vsak sam vé. Vredništvo.

*) Besedo Slovenec mnogi učeni mnogoverstno razlagajo, Vredništvo.

domú sprime. Po poti se je izdajal slovenski sonet, prvi, ki spričuje, de tudi v Tominu slovenski duh vlada.

F. J. Kafol.

Novičar.

Cesar Ferdinand so v poslednjim razglasu 16. dan tega mesca Dunajčanam ojstro besedo izgovorili. Nepokojne derhali pa tudi ni moč drugači ukrotiti. V tem razglasu, kteriga tukaj okrajšaniga bravcam podamo, obzaljujejo mili Cesar, de se je ravno na Dunaji taka hudobna derhal vgnjezdila, ktera vse druge dobre Dunajčane tako strahuje, de si ne upajo nasprotne besedice ziniti. Več ko 50000 puš so 6. dan tega mesca oropali iz cesarske orožnice, tedej vsak postopač in potepuh zdej na Dunaji s pušo hodi in s podkupljenimi pisaci, ki se zdej z denarjem madžarskih, talijanskih in nekterih nemških puntarjev mavžo polnijo, v en trobi. Povsod se kaže nar veči razvujdanost; postave jim ne veljajo nič — derhal mori ljudi, ministre — in deržavni zborček se še ne zmeni za morivce!! Take žalostne okolišine so Cesarja primorale Dunajsko mesto za puntarsko mesto spoznati, in so tedej ukazali, de naj armade od vsih strani, kakor poprej na Laško, zdaj na Dunaj grejo in ga obsedejo. Kakor ima Raddecki na Laškim, tako je dobil knez Windišgréc od Cesarja nar vikši oblast čez armade vsih družih avstrijskih deržav, de naj jih pelje, če bi potreba bilo, zoper Dunajsko mesto, silni punt tudi s silo ukrotiti, kër z dobrim ni šlo. Bog daj! de bi bil enkrat konec nepokojniga razsajanja na Dunaji, sicer bo léto pretéklo, mi bomo za drage denarje svoje poslance na Dunaji redili — pa še ne bomo imeli novih pravic, novih dobrot, ktere so nam Cesar blagovoljno podali, in kterih nam, kakor v poslednjim razglasu zopet s cesarsko besedo poterdijo, nobena moč ne sme vzéti, in ktere zdej le Dunajčanje prideržujejo. — Kmaž bomo slišalo, kaj de se bo ne Dunaji zgodilo. Nam se práv zdi, de je Vindišgréc vikši vojni zapovednik, de Dunajska in Madžarska derhal ne bo več pravice iméla, slavniga bana Jelaičiča černiti in očitovati, akoravno „leo non capit muscas“! — Pred 3 dnevi je naš poslanec Dr. Ulepič iz Dunaja v Ljubljano prišel, kar nas je práv razveselilo. — Razglas českih poslancev, ki so Dunaj zupustili, je kaj krepka beseda. Živio! — Slavni pesnik Stanko Vras iz Zagreba, nas je Ljubljance obiskal. — Ljubljansko slovensko društvo si je poslednji čas nanaglana pridobilo veliko slavo in hvalo. Domači so zdej spoznali (dolgo je terpélo!) de njegov namen je čist kot pravo zlató, — in še celo nemški vunanji časopisi hvalijo njegovo prizadevanje za povzdigo narodnosti, rekoč: „Kdor se poteguje za svojo narodnost, zasluži vselej hvalo.“

Zmes.

(Nove mesične iména). V 37. listu Novic in tudi po Slovenii nam od gospoda Potočnika naznanjene nove iména mescov s končnico — *nik* so práv dobre in pristojne, veliko boljši, kakor dozrajne, posebno dve besedne iména, in če so tudi drugim drugod tako všeč, kakor meni in tudi marsikterim drugim na Lipavskim, družiga ne manjka, kakor kar v očitno rabo jih vpeljati. Tudi bi bilo želeti, de bi se jih ne le samo vsi Slovenci, ampak zavoljo enakosti tudi drugi Slovani, vsaj, kteri so se tudi že Gajoviga pravopisa poprijeli.

(Škergat). Živalica, ktera se po besedah gospoda Zdešarja v Istrii žrikove kliče, in želijo zvediti, če ima še kako drugo slovensko imé, se na Lipavskim imenuje škèrgát, mende od glasú, ki ga daje; kterih

pa se obilno najde tukaj tri baže, in so: veči, srednji in manjši. Le ta se ne oglasi s svojim grozno šumečim piskanjem spomladi, dokler ni hude vročine, pa ne dela z nogami na perutnice glasú, vsaj na Lipavskim in Vremskim ne, ampak na herbtu ima nekaki ud, kakor eno pišalko, in ob tistiga z vsim svojim dolanjim životam migaje na moč dèrgne, kakor bolj ali mánj zabrenčati hoče. Jez imam dva mertva hranjena, in žive sim večkrat, njih čudno brenčanje poslušaje, ogledoval, kako de delajo, kër se le toliko človeka boji, de ga ne prime, če naglo po njem ne šapne, ko je v njegovo muziko zamišljen.

J. Podrebernicki.

Razglas slovenskiga društva v Ljubljani.

Nepričakovane prigodbe današnjiga časa, posebno pa poslednje silne prekucije na Dunaji, ktere edinstvo in moč našiga cesarstva podkupujejo in so celo Cesarja primorale, de so vdruživši Dunaj zupustili, budijo vsaciga zvestiga prijatla edine in močne Avstrije, de se zavé, de je naša domovina v nevarnosti. Sami Cesar nas kličejo, de naj se krepko ustavimo okoli trona avstrijskiga cesarstva — torej tudi slovensko društvo ne smé v taki potrebi križama rok deržati, ampak se mora za pravično reč po svoji moči potegniti. Zató je že unidan prvi razglas po Slovenskih deželah poslal, danes pa drugiga *) — in s tem je preskočil ozke meje svojih postav. Torej sklenemo dokler ne bo velki zbor, kteriga bomo berž ko bo moč pokličali, zazdajni skep poterdil, 1. razdelk družtvinih postav za ta čas (provisorisch) takole premeniti:

Namen slovenskiga društva je omikanje slovenskiga jezika, povzdiga slovenske narodnosti v soglasni podlagi pod ustavno avstrijsko cesarstvo, in tedej varovanje pravic slovenskiga naroda na postavnih poti.

Vsi drugi razdelki ostanejo pri starih.

Po sklepu izvrstniga zbora slovenskiga društva v Ljubljani 15. kozoperska 1848.

Slovenski pregovori

nabrani od gosp. prof. Drja. J. Zupana.

Bolji pamet, kakor žamet. — Bolje poštenje, kakor življenje. — Bolje prihranjeno jajce, kot snedena puta. —

*) Ta razglas smo oznanili v poslednjim listu Novic.

Vredništvo.

Popravitik.

V 41. listu pod nadpisam »Iz Laškiga« namesti Matevž Doles béri Matija Doles, ki je bil s zlato svetinjo ovenčan.

Današnjimu listu je pridjana peta pola »Divice Orleanske« in pa 19. »doklada.«

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	21. kozoperska.		18. kozoperska.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	17	2	10
1 » » banaške	2	24	2	40
1 » Turšice	—	—	1	30
1 » Soršice	—	—	—	—
1 » Rēži	1	24	1	26
1 » Ječmena	—	—	—	—
1 » Prosa	1	15	1	12
1 » Ajde	1	20	1	20
1 » Ovsa	—	45	—	43